

DRETS HUMANS DINS LA MATEIXA ESGLÉSIA

ARMANDO LAMPE

Aruba, Antilles Menors

Abans de criticar l'altre, cal començar criticant-se un mateix, deia la Mare Teresa de Calcuta. Per això aquí no ens estem pas referint a alguns capítols gloriosos de l'Església llatinoamericana, de denúncia i de defensa dels drets humans, com van ser la Vicaria de Santiago de Xile o la tasca pastoral de Mons. Romero, sinó la situació de drets humans dins de la mateixa Església. I els drets humans constitueixen un problema que l'Església catòlica encara no ha resolt en el seu interior.

El terme "drets humans" (DH) refereix als darrers 60 anys des de la "Declaració Universal dels Drets Humans". Va ser tot just a partir de 1948 que per primera vegada en la història de la humanitat s'ha acceptat que tot ésser humà té la mateixa dignitat i els mateixos drets. Aquesta idea no va pas caure del cel, i la contribució del cristianisme a la formació d'aquesta idea va ser indubtablement significativa. Quan Pau de Tars va proclamar que a la comunitat cristiana no hi ha distinció entre grec o romà, home o dona, esclau o lliure, i quan Bartolomé de las Casas, davant l'exclusió de l'indígena, va anunciar que tota la humanitat és una, mostren que la idea dels drets humans té fonaments arrelats en la tradició cristiana.

Però alhora s'ha de reconèixer que una cosa és el cristianisme i una altra és l'Església. No m'estic pas referint aquí a la història criminal d'intolerància de l'Església, com va ser per exemple la Inquisició, tan present a la història colonial d'Amèrica Llatina, perquè seria caure en un anacronisme, en aplicar una idea del darrer mig segle a segles anteriors. Tampoc em refereixo al fet que fins a la segona meitat del segle XIX bisbes i capellans eren propietaris d'esclaus africans al Carib, i compraven i venien éssers humans. En aquesta mateixa època el Papa Pius IX va publicar el *Syllabus*, que va condemnar tots els drets emergits de la Revolució Francesa, com el dret del treballador a organitzar-se en sindicats o el dret a la llibertat d'expressió; però no m'estic pas referint a això.

Estic parlant de la història contemporània, on pot afirmar-se que entre l'Església i els drets humans sí que hi ha contradicció, com queda en evidència en els següents casos.

La Santa Seu és un dels estats menys compromesos en tot el món amb la causa de la defensa dels drets humans. Existeixen en el sistema de Nacions Unides més de 100 convencions internacionals sobre els drets humans, que són convencions tant de caràcter general com específiques. D'aquests convenis internacionals sobre drets humans, la Santa Seu només n'ha subscrit deu, com si fos que hagués complert aportant "el delme" als drets humans. La Santa Seu està en els darrers llocs de la llista d'estats en l'àmbit mundial pel que fa a compromisos públics de caràcter internacional per la defensa dels drets humans.

En un àmbit general el Vaticà, com a estat associat a les Nacions Unides, no ha signat ni el Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals ni el Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics, aprovats a l'Assemblea General de l'ONU el 1966. Aquests dos Pactes i la Declaració de 1948 van convertir-se en cos legal, obligatori per als estats signants. En un terreny específic la Santa Seu no ha ratificat cap de les convencions sobre la supressió de les discriminacions basades en la sexualitat, l'ensenyament, la feina i la professió. Tampoc les relatives a la protecció dels pobles indígenes, els drets dels treballadors, els drets de les dones, la defensa de la família i el matrimoni.

Després de més de 60 anys de la Declaració Universal dels Drets Humans, l'Església catòlica encara no ha acceptat els drets humans, que es considera un dels avenços més grans en la història moral de la humanitat. No els ha acceptat com a estat, l'Estat de la Ciutat del Vaticà, ni com a organització religiosa, ja que no ha acceptat els drets de les persones a la seva organització interna. Per exemple, el 1990, la Congregació per a la Doctrina de la Fe va publicar un document (Instrucció sobre

la vocació eclesial del teòleg) en el número 36 del qual es diu: “no es pot apel·lar als drets humans per oposar-se a les intervencions del Magisteri”.

Pot argumentar-se que existeix el Codi de Dret Canònic, en el qual es parla de drets i deures dels fidels, però és lletra morta, perquè el fidel no pot demandar judicialment sinó que depèn de la bona voluntat de les autoritats eclesiàstiques. A l'Església no hi ha democràcia i separació de poders, perquè tot el poder està concentrat en el papa (cànons 331, 333, 1404 i 1372). L'Església catòlica és la darrera monarquia absoluta que resta a Europa, que viola centenars de drets dels seus propis membres.

Esmentem-ne alguns: la seva concepció sobre la família i el matrimoni, que li porta dificultats amb els moviments feministes i especialment amb els homosexuals. La seva concepció sobre la planificació de la reproducció, per la qual s'ha enfrontat dins de les Nacions Unides a una gran part d'estats i d'organitzacions internacionals. La negativa a separar celibat i sacerdoci, el manteniment d'estructures organitzatives autoritàries, la discriminació de la dona dins de l'Església en negar-li l'ordenació sacerdotal.

Un problema és si l'Església pot imposar restriccions de drets als seus membres, és a dir drets reconeguts a les lleis civils. Ho he patit en carn pròpia: en ser escollit diputat al meu país el Vaticà em va exigir la meua renúncia com a sacerdot i finalment van laïcitzar-me el 2013. Com a ciutadà tinc dret actiu i passiu de vot: per tant vaig veure'm agredit en els meus drets per l'Església però no tinc ni on ni a qui recórrer per exigir cap dret. L'Església cada vegada té més problemes pel que fa a la violació dels drets humans en el seu propi interior i les queixes dels seus membres són cada vegada més nombroses. La violació de drets humans en el seu interior té conseqüències a l'exterior: el problema de l'abús sexual de menors per part de molts sacerdots és un escàndol internacional; l'Església s'ha guanyat el vergonyós rècord de ser una de les institucions que menys ha defensat els drets dels nens (qualsevol menor de divuit anys, segons l'article primer de la Convenció sobre els Drets del Nen).

Però el Vaticà continua fent recomanacions a Estats de l'ONU, com el març de 2014 a Mèxic, urgint aquell país a “preservar i protegir la institució natural de la família i el matrimoni com la unió conjugal entre un home i una dona fundada en el lliure consentiment”. Només és un model de família, que està en pugna amb altres interpretacions i fins i tot amb un altre dret humà, el dret dels homosexuals a tenir una família. Per demanar a altres estats que implementin els drets humans, el mateix Vaticà hauria de respectar tots els drets humans.

El Papa Francesc pot tenir les millors intencions del món com a persona, però com a Papa no té cap autoritat moral per exigir el compliment dels drets humans mentre a l'interior de la institució eclesiàstica no s'admetin, ni es respectin escrupolosament tots els drets humans, mentre es continuïn violant estructuralment els drets humans a les institucions eclesiàstiques, molts ciutadans de base continuarem enrojolant-nos, però també, fent tot el possible per aconseguir una Església que prediqui amb l'exemple el respecte degut als drets humans...

SERVEIS KOINONIA

PATROCINATS PER AQUESTA «AGENDA LLATINOAMERICANA»

<http://servicioskoinonia.org>

- **Relat:** Revista Electrònica Llatinoamericana de Teologia
- **Servei Bíblic Llatinoamericà.** En tres idiomes.
- **Calendari litúrgic 2000-2036.** També en anglès
- **Martirologi Llatinoamericà**
- **La Pàgina de Monsenyor Romero.** I les seves homilies.
- **La Pàgina de Pere Casaldàliga:** els seus llibres, cartes...
- **La columna setmanal de Leonardo Boff.** Cada divendres.
- **La Pàgina de Cerezo Barredo:** el dibuix de cada diumenge.
- **«Pàgines Neobíbliques».** Relectura de la Bíblia.
- **Contes Curts Llatinoamericans.** Una antologia.
- **Biblioteca.** Sales: general, teològica, bíblica i pastoral.
- **LOGOS:** articles curts diversos.
- **Llibres Digitals Koinonia.** Gratuïts i imprimibles.
- **Col·lecció «Temps axial»:** *tiempoaxial.org*
- **Arxiu digital de l'Agenda Llatinoamericana**
- **Totes les Agendes,** des de 1992, en format digital, reculli-les a: *latinoamericana.org/digital*

TOTS ELS NOSTRES SERVEIS SÓN GRATUÏTS